

Цетиње, 8. јуна.

Шта је ово, браћо, теразиски Југословени?

И ала и врана скочиле на раскомадано Српство, којем су двије српске краљевине једина нада, једина узданица. Куд год поглед баците по неослобођеном Српству, свуда је Србину претешко; свуда се бори за свој опстанак са многобројним непријатељима својега народа, са разноврсним сметњама остварењу својих вјековних идеала.

Из класичних српских крајева старе српске славе, среће и величине, из уже постојбине Душанове допиру болни вапаји наше браће, долазе гласи о њиховоме мученичком животу, о њиховој очигледној погибији. Заједничко зло и један исти непријатељ, који и њих и остале народности још љуће и бездушније притискује под маском лажне уставности, сјединили су их у патњама и у општем увјерењу, да је дошао кобни крај, ако тако дуже потраје.

Од прошле јесени врата граница Црне Горе широм се отворише под притиском невоље и јада, који из најближега сусједства навалише на њих. Отворише се и сада, као и вазда до сада, јер ова земља, као мученик за балканску и српску слободу, судећи по својим вјековним мукама, најбоље је умјела цијенити жртве своје прекограничне браће и најдубље је знала осјећати са њиховим невољнима и гоњенима.

Задрхтало је срце, затреперила је душа цијелога нашега народа од Дурмитора до Бојане, од Чакора до Грахова, кад је примјетио страдања своје браће. Језиво огорчење подухватило га је свега, кад се увјерио, да је њихова невоља безгранична, пошто, ето, и сами сусједи Арбанаси, некадашњи нам противници, од исте гоњени бјеже у наше планине. Већ десет мјесеци ова земља, овај по родољубљу и великодушности јединствени наш народ тјеша мученике, и дијели с њима и потоњи свој залогај. Већ десет мјесеци занемарује своје животне дневне радове и готовином своје мучне тековине одујужује дуг Српству и испуњава дужност човјечанску. И у току тијех десет мјесеци добио је толика признања, толика њежна и топла саучешћа, у вршењу своје хумане дужности, са свију крајева просвјешћенога свијета.

Свак културан, свако племенит и благородан осјећа невољу нашега положаја, признаје заслуге наше за идеју човјекољубља, и разумије и правда јаде пребјеглих у нашу средину. Само је једна страна у овој прилици без осјећаја, која би највише требала да осјећа; само је једна страна равнодушна, чији би свети народни интерес био, да је у овој прилици с нама.

Равнодушна су наша браћа са биоградских Теразија. И не само да су равнодушни, већ нам у овим тешким часовима, преко својих органа у штампи, одмажу, сумњичећи наше побуде и исмијавајући наше родољубиве намјере. Нијесу им сада по вољи ни наши млади генерали, који још нијесу имали прилику да лију крв на бојноме пољу. Али буде ли потреба, они ће се без сумње показати достојни предања и јунаштва њихових домова. Истина, они нијесу, као неке војводе теразиског Пјемонта, показали своје јунаштво, нападајући и сијекући ноћу једну слабу жену; напротив, они ће својем витештву дати маха само на бојноме пољу, у борби са непријатељима српскога народа.

И док се словенска мајка Русија, која има доста својих брига и послова око виших циљева Словенства, и у овој прилици енергично заузела за ствар правде и човјечности, дотле се теразиски Југословени, који су мјесту невоље ближи и *по њроству, и по крви, и по интересима*, држе пасивно и равнодушно, као да у њиховим жилама нема више ни једне капи крви косовских предака!

Шта је ово, браћо, теразиски Југословени?

Зар ви не осјећате бол наше прекограничне браће, која су и вама браћа? Зар ви немате ни мало воље и снаге, да се, на допуштен начин, заложите за њихову тешку судбину? Зар ви немате бар једне лијепе, топле, братске сажалнице за муке, које Црна Гора подноси у потоњих десет мјесеци за интересе не само своје, него и ваше и опште српске? Је ли изумро у вама сваки братски осјећај, или се још растапате у вашим мајским „цвјетним данима“, те не стижете да поглед баците на невољу, коју Српство осјећа на југу? Што остављате саму ону снажну и великодушну руку, која вам је братски била пружена за вријеме анексије, ма да сте јој прије исте бомбе слали на дар? Или, ако то нећете, што од цијелога свијета изостајете са утјехом једини ви, чија би утјеха била што и помоћ?

„Да је игдје брата на свијету, да пожали, ка' да би помога'“...

Што ћутите, теразиски Пјемонтези!

Прече је Српство од југословенског краљевства — на папиру.

Не бојте се, јер:

Кад прегне човјек жив да погине
За род, вјеру, за цијелу свету,
За круну, славу нам преотету,
Бог ће му сами у помоћ бити,
И још можемо све повратити!
Зета ће опет заврћи коло —
Свесрпско коло, коло охоло!
Богу су мили слободни људи,
А ко год рва и ко се труди,
Свети дуг роду свом одујужује,
А плахи родство сам наукује!...

Да, да, али ви нам у души на сву прилику овако одговарате:

Турци су вели мах сад узели,
А нас Балканце све нешто дјели:
Народност, вјера, заплети неки!

А ми ћемо вам, теразиска браћо,
на то рећи:

Зато смо, синко, свакоме меки!
А да се у нас опази слога.
Вјеруј, дијете, тако ми Бога,
Залуду на нас нико би крета!
Нашега срца, нашега полета
У свијет нема! Аох, Балканци!
Аох, народи! Аох, јунаци!
Што ви је? Данас лежите тако
Свак да вас може згазити лако.

А кад би се ти јунаци
Слогом братском извезали
Бише исток или запад?
На сабљама дочекали!*)

Цетиње, 8. јуна

— Из Берлина јављају, да ће се овог љета састати у Салзбургу министри спољних послова тројног савеза.

— Закон за откуп кметова у Босни и Херцеговини савјашнописан је.

— У петтакским политичким круговима се тврди, да ће аграри основати засебан блок под вођством грофа М. Кароља.

— Генерал Моапије, заповједник француске војске у Мароку, заробио је претендента Милеја Зина, који је био дошао к њему, те му је изјавио, да ће га изручити његовом брату, султану Мулеј Хафиду.

— Кроз који дан биће предана непосредна телефонска пруга саобраћају између Беча и Париза.

— У спомени султанова пута ставовници румелијског вилаета даровали су 20 милиона перпера за израду једне оклопнице.

— Као што из Лисабона јављају, монархистички покрет тамо све више заузима маха и све се више шири, јер су монархисти почели отворено да уступају противу републике.

— За који дан биће готова два руска државна „Полтава“ и „Севастопољ“ и они ће припадати Балтичкој флоти. Они изпосе у дужини 180 метара, широк су 27, а габ их 8-3 м. Дредноути „Гаугут“ и „Петропавловск“ биће на јесен готови.

Нова комедија Тургут-пашина

Држављани,

Турска царевина од постанка имала је обичај да са једнаком љубављу и бригом поступа према својим поданицима, не чинећи разлике у погледу вјере и народности.

Из овијех побуда блистателна ирада Њ. В. Пидишаха даје, почињући од 5. јуна рок од 10 дана Малисорима, који су оружјем у руци устали против законите владе. Који од Малисора умједну оцијенити овај иравични и благонаклони поступак владе према њима, и похитају, да се у овоме року покоре и предаду оружје, биће помиловани, и неће бити никако гоњени због њиховог досадашњег држања, у којем је узрок војничким мјерама.

Сума од 10.000 лира, коју ће Њ. В. Султан од своје доброте и сажалења дати, употребити се за грађење и поправку кућа, које су биле зајалење приликом војничких операција.

Влада ће узети у повољно призрење потребе крајева у којима Малисори живе, као и оштете произроковане им потоњим догађајима, и употребити све нужне мјере за осигурање њиховога благостања и среће.

Према томе, биће услышана молба свијех оних, који у овоме року буду тражили милост, а они — ако их уопште има — који буду иродужили са својим отпором и

*) Цитирани стихови су из „Балканске Царице“.

тврдоглавством, биће гоњени кроз све крајеве у граници (т. ј. Турској), гдје се буду сакрили, и биће кажњени уништењем.

Они, који се данас налазе у Црној Гори, а који се у одређеном року не буду вратили и покорили се, неће се моћи користити овом благонаклоношћу.

Командант скадарских трупа
Шефкет Тургут-паша

Ето, то је та чувена милост, која се даје Малисорима!

Хоће ли опет Црна Гора бити крива, ако нико од Арбанаса не повјерује оваквој милости?

Каква ли је само пронија у првоме пасусу прокламације! Вели се, да ће се дати 10.000 лира за грађење спаљених кућа. Дакле, тек ће се дати, а није се још дало, како је било јављено кроз сав свијет са Косова! Смије ли се томе обећању поклонити вјера, кад се имају горка искуства? Прокламацијом се тражи, да Малисори предаду оружје. Па то је оно, због чега се Арбанаси највише буне. То је њихова стара привилегија. И на страни се Турској препоручује, да управо у томе бономе мјесту према Арбанасима буде пажљива и абазрива. Иначе, цијела је прокламација пуна празних фразе, које немају никакву вриједност.

Хроника

„Самоуправина“ исправност. Сва исправност биоградске полудржавне „Самоуправе“ у потоње доба према Црној Гори састоји се у томе, да грди, напада и клевета управо оне српске листове, који се исправно држе према овој српској држави. Ту скоро је Пашићева „Самоуправа“ директно напала Црну Гору и повлађивала листовима, који су се на недопуштен начин мијешали у наше унутрашње ствари. Сад је промијенила тактику. И сама је увидјела, да се тако држање органа Пашићеве владе не слаже с изјавама њенога министра иностр. дела у Скупштини: да су односи са Црном Гором братски, одлични! Сад се „Самоуправа“ окомила само на пријатеље Црне Горе у јавности, т. ј. на браноце слоге међу двијема српским државама. Она мисли: кад не можемо већ и на даље ружити Црну Гору и њенога владуца, ми ћемо раговати с онима, који их бране од клевета „Самоуправиних“ помагача и тајних агената. Сврха је иста: ако се успије да буде предстван као ружан и као издајник бранитељ, тад ће се без сумње иста својства приписати и браће-номе. А и резултат је потпуно исти: омаловажење Црне Горе. „Самоуправа“ је план јасан. Свакога, који би само и покушао да нешто лијепо напише или јавно проговори у корист Црне Горе и у прилог утврђивања братских односа међу српским државама, ваља избличити или као аустриског агента, или као реакционара, или као Обреновићевца (као да је још и то злочин: бити поштовалац једне изумрле заслужне српске династије!), или пак ваља га оклеветати као невољнога грађанина и поданика Србије. По „Самоуправиним“ појмовима чини издајство онај поданик Србије, који се лијепо изражава о Црној Гори и њеноме владуцу! Лијепо је то братство, лијепо је то слога, како је „Самоуправа“ схвата! И поред свега тога г. Пашић и пријатељи му имају смјелости, да у Скупштини, на протесте због раздора са Црном Гором, тврде како су њихови односи са нама одлични!! Једно говоре, а допуштају да се сасвијем супротно твори.

Ако су „Биоградске Новине“, „Вечерње Новости“, „Браник“ и остали поштени српски листови криви „Самоуправа“ што се рђаво изражавају о владавини њених шефова, „Самоуправа“ има пуно право да се због тога с њима разрачунава како зна и умје. То је њихов домаћи посао у који ми нећемо да улазимо. Али, кад

варања. Како расположење буде даље шљедовало, извјештаваћу вас редовно.

Овдје је синоћ дошао из Скадра уважени барон Нолча. Свој разговор са Тургут-пацом саопштио је одмах преко телеграфа бечком листу „Фатерланду“. Он је из Тургут-пашиних уста чуо да намјерава раселити Арбанасе и на њихова огњишта населити елемент вјеран Младотурцима. Он је увјерен да ће Тургут још за вријеме примирја напасти на Шаљу, па одмах на Миридите, и тако све редом док потпуно уништи све ко није њима по вољи.

Српство

Педесетогодишњица. Сад о Духовима је у Биограду на свечан начин прославлена педесетогодишњица жандармерије у Србији, јер се тога дана навршило педесет година од како је законом установљена.

Осуђени Херцегорци. Осморица Срба Херцеговаца из Гаџа осуђени су недавно на казну тамнице од 7—10 мјесеци, што су за вријеме анексије Босне Херцеговине тобож радили против Аустрије, те напакон побјегли у Црну Гору. Они су сада наступили казну у мостарској гарнизонској тамници.

Српска књижница у Шибенику. Срби у Шибенику основали су српску народну књижницу, те је већ снабђена врло lijepим бројем разних књига. Књижница ће бити отворена на свечан начин за који дан, а докле моли све писце и издаваче да је потпомогну својим књигама.

Излет у Одесу. У Биограду се образовао одбор најугледнијих грађана у циљу да се приреди излет Срба у Одесу, гдје руски технички комитет приређује изложбу свих етнографских и трговинско-индустриских производа. Са излетницима ће ићи и биоградско пјевачко друштво „Станковић“. Они ће на томе путу провести близу пола мјесеца. Из Биограда до руске границе, као и натраг путоваће засебним парабродом. Из Одесе ће учинити излет у Кијево. По повратку ће увратити у неколико румунских и бугарских вароши на Дунаву.

Словенство

Стогодишњица. Концем прошлог мјесеца навршило се сто година од рођења знаменитог руског писца и критичара Висариона Бјелинског, који је као књижевни критичар био свјетског гласа. Ова стогодишњица прославлена је у цијелој Русији на свечан начин.

Како у Чешкој захваљују. Ту скоро радник Брзек у Копишту у Чешкој видео је гдје се дави дијете. У опасности по свој живот скочио је у воду и једва спасао дијете од смрти. Једно хладна вода, а друго самртничко запрезање проузроковало је, да је Брзек пао у постељу и разболио се од зацаљења. Када је оздравио, пријатељи га наговорише, да се обрати за награду и тако се колико толико потпомогне. Брзек је то и учинио; али од награде не би ништа. Не дадоше му је. Него га још казнише са 1 круном глобе, што није прописану таксу на молби ставио.

Генерални штрајк на Ријеци. На Сењској Ријеци проглашен је генерални штрајк и тако је сав рад и сав промет у цијелој вароши заустављен. Пошту преносе тарпљерка ратне морнарице, али неуредно. Како су се општем штрајку придружили и типографи, то ни листови не излазе. Због овог штрајка на муци је грађанство, јер не може да дође до животних намирница, па чак ни до хљеба, а и путници, којих је у ово доба највише, престали су да долазе у Опатију и околна мјеста, због чега је осјетан губитак. Штрајкачи су приредили и демонстрације због чега су многи затворени. Овај штрајк највише огромне штете и ако је у изгледу да ће бити кратког вијека.

Дневник

Био у Никшићу. Његово Величанство Краљ прекјуче је био учинио на аутомобилу излет до Никшића, гдје је преноћио, и отуда се вратио синоћ на Цетиње. Са Његовим Величанством Краљем били су у Никшићу и посланик Сједињених Држава г. Мозес, и посланик бугарски г. Колушев.

Примљен у аудијенцију. Његово Величанство Краљица благовољела је данас прије подне примити у аудијенцију новог српско-

га посланика при нашем Двору г. д-ра Мих. Гавриловића.

По свршеној аудијенцији код Краљице, г. посланик је био примљен и од Њихових Краљ. Височанстава Књаза Мирка и Књагиње Наталије.

Вечера у Двору. Њихова Величанства Краљ и Краљица дају сјутра вече у Двору сјајну вечеру поводом сјутрашњега крунисања енглескога Краља и Краљице. На вечеру су позвати сви страни посланици и више наших великодостојника.

Тежак породични губитак. Телеграм из Биограда јавља, да је српском министру иностр. дјела г. д-ру Миловановићу преминуо његов јединац син Ђорђе.

Њих. Величанства Краљ и Краљица телеграфски су изјавили родитељима своје саучешће.

У тешкој породичној жалости министра иностр. дјела братске нам Србије искрено учествујемо. Нека Свевишњи подари родитељима утјехе, а младоме покојнику вјечну памет!

Отпутовао у Петроград. Г. Лазар Мијушковић отпутовао је ономад у Петроград као нарочити изасланик Краљевске Владе.

Турски телеграф. Цариградски „Moniteur Oriental“ у својем потоњем броју оштро се жали на турску управу пошта и телеграфа због великог задоцњења једног телеграма овдашњег његовог дописника. Телеграм се односио на долазак Исмајил Кемал бега на Цетиње. Дописник Moniteur-а телеграфски је јавио, да је Исмајил имао част бити примљен у аудијенцију код Краља и да га је до Двора допратио један секретар овдашњег турског посланства. Међутим, званична Оттоманска Телегр. Агенција, која је у Цариград о истој ствари касније упутила са Цетиња телеграм, у истојме јавља, да је наш Краљ примио у аудијенцију Исмајила, којег је допратио секретар оттоманске легације. Једна и друга депеша оштампане су у Moniteur-у. Сад је јасно, зашто је Moniteur тако касно примио телеграм од својега нарочито дописника. Он се дуго задржао на цензури, и то је оно, противу чега уређиштво Moniteur-а одлучно протестује.

Извиђај „Тајмова“ дописника. Као и сви велики свјетски листови, тако исто је и чувени лондонски лист „Тајмс“ забиљежио свирепства, што су их Тургут-пашине трупе починиле над Малисорима и њиховом имовином и светињама. Утврђене чињенице не даду се прикрити ни порећи. Нема сумње, да је то било тешко Младотурцима за глас њихове лажне уставности пред просвијетеном Европом, те се због тога потрудили, да забашуре рђав утисак, који су учинила горепомењута варварства. Турско посланство у Лондону упутило је „Тајмсу“ деманти, којим се покушава представити као неистинит извјештај овдашњег дописника г. Баучера о насиљима над Малисорима. Ушљед тога је г. Баучер ономад био отпутовао са Цетиња на границу и у побуњене крајеве. Као одличан представник енглеске јавности, који је свуда на Балкану познат због своје савјесности и поштован због своје велике објективности, г. Баучер је желио да се на лицу мјеста увијери о истинитости демантија турскога посланства у Лондону. И, разумије се, вратио се са пута са појачаним увјерењем, да би својем извјештају у „Тајмсу“ прије имао што додати, него ли од истога одузети. Сличан случај г. Баучер је имао са турским демантима и прије неколико година за вријеме устанка у Ма-

ћедонији. И тада, као ово и сада, анкета г. Баучера није ни мало повољно испала по турско истинољубље.

Пријатељи човјечности и сви људи од срца и душе, који осјећају патње малисорских страдалника, могу бити захвални г. Баучеру, што није пожалио труда само да би правилно обавијестио јавност једног великога народа, који корача на челу цивилизације.

Велика забава. За велику забаву, коју 16. ов. мј. приређује пјевачко друштво „Његош“ утврђен је овај програм: *Химна*, пјева друштвени хор; И Бајић: *Била једном...* пјева г-ђа М. Вучићевићка, чланица Н. Позоришта уз пратњу гласовира; Вилхар: *Хајд' јунаци*, пјева друштвени хор; Ђ. Јакшић: *Мученица*, декламације г. М. Стевановић, члан Н. Позоришта; *Мокраљач: Приморски најјевчи*, пјева друштвени хор; *Увертира Виллем Тел* изводи војна музика; и Форстер: *Њој*, пјева друштвени хор. Послије концертног дијела биће играњка за коју се чине такође нарочите припреме. Позивнице ће се још у току ове недјеље разаслати како би се позванима пружио прилика да се што боље припреме за ову велику забаву.

Врућине. Од два три дана наступиле су јаке тропске врућине. Година правих климатских крајности. Послије киша и студени — африканске врућине.

Барометар опет пада и судећи према њему могли бисмо очекивати кишу.

Саопштења

(За ствари под овом рубриком уредништво не одговара ни у ком погледу).

ИЗЈАВА

У 37. броју „Цетињског Вјесника“ од 14. маја 1911. год. изашао је чланак са потписом некаког Хасана (Цана) Калића, а под насловом: „Муслимани у Подгорици“. Одбијајући увреде и клевете њим нам нанесене, ми, Муслимани Подгорички изјављујемо:

Вазда смо и вазда ћемо са најискренијим побудама и најчвршћом лојалношћу удовољавати нашим поданијим и држављанским дужностима према Пријестолу и Домовини. Ово нам је вазда од мјероводних признавано, и у најсвечанијем моменту, на најсвечанији начин са Највишег Мјеста коначно признато. Његово Величанство Наш Узвишени Краљ Господар у Пријестолној Бесједи од 6. децембра 1905. године, којом је најмилијостије објавио Устав — избор грађанских права и држављанских слобода, изјавио је: „Нашим држављанима, Муслиманима, који не уступају добрим владањем, радом и послушношћу својим суграђанима, потврдио сам „шерјат“ — закон о браку, диоби и наследству.“

Оволико пред јавношћу у хајтар истини. За неистине о „подвали православнима“ са парчетом сланине, као и за све остале увреде и клевете предали смо противу одговорних цетињском Обл. Суду.

Надајуће се, да ћете, Господине Уреднице, дати мјеста горњој изјави у Вашем цијењеном листу, молимо Вас, да унапријед примите нашу захвалност.

С поштовањем

Хаџија Шаркић, Хаџи Хафиз Вранић (Кадина), Хафиз Пашаћ, Хусеин Лукачевић, Садић Бибековић, Ахмет Д. Ђековић, Јакви Љумановић, Ахмет Лукачевић, Саид Хаверић, Душо Аверић, Бајрам-бег Османовић и Суљо Аверић.

ОГЛАСИ

Благодарност

Не могу пропустити да не изјавим овим путем благодарност г.г. кавазима руског консула у Јерусалиму, браћи Приморцима из Грбља, г. Марку Ђурићу и његовом друштву, који су ме братски пре-дусрели, кад сам био у свети град Јерусалим на поклон светом и пречасном Гробу Господњему и светијем мјестима, као и г. Михаилу Ивановићу Црногорцу гостионичару, који су у свему радили да што боље и љепше испуним ову свету и побожну жељу у онолико, колико су им околности допустиле. Више помешитој господи доживотно остајем благодаран.

Поклоник Господњег Гроба и светих мјеста и Свете Горе

Аци Ђоко Којовић,
из Никшића.

1,1

Двије намјештене собе издајем одмах.

Упитати књижару Рајнвајн.
Р. 8, бр. 1, 1,3

5° ЈЕФТИНИЈЕ

Од први јуна о. г. лиферијем мојим муштеријама све врсте фишена — патрона за револвер и ловачке пушке, а

1 ПЕРПЕР

јевтиније на сваки мац играћих карата од садашњих цијена.

Видо Н. Мартиновић

— ЦЕТИЊЕ —

1—8

Дајем под офит солидно уређени стан са три одељења, магазином, теплом и засебном авлијом.

У свим одељењима смјештено је електрично освјетљење, као и телефон.

За услове обратите се Миловану Сачићу, иначе потписатеј:

Милица удова Сачић,
Цетиње.

2,2

44—50

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претплатају код поште.

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ

НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ

у својој кући,
дунавска улица бр. 10

Позната је да нема конкуренције, у јефтним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (фока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих цењених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камтаван и појасева имам увек највећи избор

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОDMAH

Адреса за писма и наручбе:
Nikola Ivkovits, Ujvidek (Novi Sad) Uđarska